

LEVÉLSZEKRÉNY.

TUDÓSÍTÁSOK.

(30.) *Magyarország időjárása 1900. év május havában.* Ha e hónap időjárását csak a meteorológiai elemek havi átlagaiból akarnók megítélni, kissé hűvösnek, felhősnek és esősnek kellene minősítenünk, anélkül, hogy nagyobb rendellenességet tapasztalnánk; ha azonban az időjárás hatását egyes részleteiben vesszük szemügyre, kitűnik bizonyodalmasság és a rendestől eltérő jelleme.

A kik a hirhedt fagyos szentekben hisznek, még soká fognak hivatkozni az idei májusra. A dér és fagy valóban bámulatos pontossággal köszöntött be Pongrácz napján (12-ikén) a gazdák réműletére, mely érzékenyen megtámadta a zsenge veteményeket, de kivált a szőlőt és a gyümölcsöt. A késői kitavaszkodás ezúttal is nagyon hasznosnak bizonyult a gabonatermesre, mert elejét vette a nagyobb kárnak. Ez az erős lechülés 11—13-ika között a legélesebb sajátossága a hőmérséklet havi menetének. Volt ugyan eléggé érezhető hőcsökkenés 17-ike és 21-ike körül is, mely elvélve dérrrel járt, de a hőmérő már akkor nem sülyedt olyan mélyen. A harmadik és negyedik pentád hűvösségét rögtön felismerjük a budapesti pentadértékekben, melyek az idén voltak: 16·9, 16·0, 9·6, 11·4, 16·5, 20·5° C., holott 25-évi normális értékek: 13·9, 14·4, 14·8, 15·6, 16·8, 17·9° C. Látni való, hogy a hónap eleje és vége a kellőnél melegebb volt, a mi azonban nem tudta egyensúlyozni a hónap derekán beállott hűvösséget, úgy hogy a havi közép némi meleghiányt tüntet fel, melynek nagyságáról tájékoztatnak a következő adatok:

	20 évi átlag	Ez idén	Eltérés
Árvaváralja ...	10·9 ⁰	10·9 ⁰	— 0·0 ¹ C.
Selmeczbánya ...	12·1 ⁰	11·8 ⁰	— 0·3 ⁰ »
Pozsony ...	14·8 ⁰	14·0 ⁰	— 0·8 ⁰ »
Ó-Gyalla ...	14·4 ⁰	14·1 ⁰	— 0·3 ⁰ »
Budapest ...	15·2 ⁰	14·9 ⁰	— 0·3 ⁰ »
Kőszeg ...	14·2 ⁰	13·5 ⁰	— 0·7 ⁰ »

	20 évi átlag	Ez idén	Eltérés
Zágráb ...	15·4 ⁰	14·7 ⁰	— 0·7 ⁰ C.
Kalocsa ...	16·1 ⁰	15·7 ⁰	— 0·4 ⁰ »
Szeged ...	16·1 ⁰	15·5 ⁰	— 0·6 ⁰ »
Ungvár ...	14·8 ⁰	14·5 ⁰	— 0·3 ⁰ »
Nagy-Szeben ...	14·7 ⁰	14·8 ⁰	+ 0·1 ⁰ »

A hőmérő 27-ike körül emelkedett legmagasabb állására és 11—13-ika körül foglalta el legmélyebb állását. Egyes helyeken, miként alább látjuk, a terminus-leolvasás is a 0⁰ alá sülyedt; de, hogy a fagy erősségéről fogalmunk legyen, jobb néhány minimum-hőmérő adatát említeni 12-ikéről, nevezetesen: Árvaváralja —4·5⁰, Debreczen —3·5⁰, N.-Bánya —3·1⁰, M.-Vásárhely —1·3⁰, Sz.-Igló —4·4⁰, Ungvár —1·3⁰, Turkeve 0·0⁰, Ó-Gyalla 0·3⁰, Budapest 0·8⁰. Megjegyzendő, hogy csak fődött hőmérők adatai 1—2 m magasságban. Közvetlen a talaj fölött, tető nélkül a hőmérő jóval alacsonyabban állott és voltaképen ez az adat érdekesebb agrármeteorológiai szempontból. Így Dr. Schwarcz Ottó Selmeczbányán a fűbe fektetett hőmérőn —7·5⁰-ot, Pogány Gyula Ungvárott 8 cm magasságban a talaj fölött —5·3⁰-ot észlelt, az ógyallai radiáció-hőmérő —3·0⁰-ot mutatott. Egyébként álljanak itt a rendes terminus-leolvasások szélsőségei:

	Hőmérsékleti			
	maxim. C. ^o	Nap	minim. C. ^o	Nap
Árvaváralja ...	21·6	26	— 0·8	12
Selmeczbánya ...	25·4	27	— 0·2	11
Pozsony ...	23·8	26	4·5	12
Ó-Gyalla ...	25·9	27	3·2	11
Budapest ...	28·7	27	5·1	11
Kőszeg ...	23·1	26	4·2	11
Zágráb ...	24·5	26	5·0	13
Kalocsa ...	29·2	27	5·0	12
Szeged ...	27·3	27	5·4	12
Ungvár ...	27·8	27	2·1	11
Nagy-Szeben ...	27·4	27	5·2	13

A csapadékra vonatkozólag úgy találjuk, hogy az eső ebben a hónapban túlnyomóan több a szokottnál. A nyári zivatarokkal járó esők miatt azonban egymáshoz közel fekvő helyeken sincs meg az egyöntetűség. Fiume 169, Eszék 166, Budapest 165, Ó-Gyalla 114, Kalocsa 106 mm-rel igen sok csapadékot kapott, ellenben Arad 44, Késmárk 54, Nyíregyháza, Ungvár 51 mm csapadékja kevésnek mondható. Esős napokban nem volt hiány; az 5 pentád kivételével nagyon gyakran ismétlődött az eső még pedig a hó elején és végén zivatarok kíséretében. Aránylag sok volt a zivataros nap Belovártt (11), Pécssett, Eszéken (9), Kolozsvártt, Kalocsán, Turkevén (8). Elvértve hó, illetőleg havas eső is esett 10—14-ike között, különösen a hegyvidéken (Árva, Késmárk, Selmeczbánya, Gy.-Szt.-Miklós), sőt Losonczon is láttak hópelyheket 11-ikén és 13-ikán. Jelentékeny egynapi esőmennyiséget mértek: Eszéken, 68 mm-t 16-ikán, M.-Vásárhelyt 46 mm-t 17-ikén, Csáktornyan 40 mm-t 30-ikán, Szegeden 40 mm-t 8-ikán. A csapadék havi mennyiségét, eltérését az átlagtól, valamint a csapadékos napok számát a következő összeállításban mutatjuk be:

Csapadék	Eltérés	Csapadékos
mm		napok
Árvaváralja...	+ 21	17 (0)
Selmeczbánya	+ 32	14 (0)
Pozsony...	+ 16	11 (0)
Ó-Gyalla...	+ 50	12 (0)
Budapest...	+ 65	13 (0)
Kőszeg...	- 19	11 (0)
Zágráb...	+ 1	20 (0)
Fiume...	+ 51	24 (0)
Szeged...	+ 14	15 (0)
Pancsova...	+ 5	13 (0)
Ungvár...	- 25	14 (0)
Huszt...	- 29	10 (0)
Nagy-Szeben.	- 26	17 (0)

A felhőzet általában néhány százalékkal nagyobb a rendesnél, valamint a relatív nedvesség is. A légnyomás havi közepe körülbelül 1 mm-rel maradt az átlagon alul; a barométer legmagasabb állását 769 mm-rel 21-ikén, legalacsonyabb állását pedig 752 mm-rel 10-ikén (a tengerszín magasságában) érte el. Ó-Gyallán a talajhőmérő 0,0, 0,5, 1,0, 2,0 m mélységben 14,3, 13,2, 11,5, 9,9 C°. Az átlagos napfénytartam 7,8 óra; a legnagyobb 14,7 óra 21-ikén. Az átlagos párapárolgás 1,5 mm.

Az időjárás változékonyságát e hónap-

ban igazán csak úgy tudjuk a maga valódiságában felfogni, ha a szinoptikus térképeken napról napra figyelemmel kísérjük a légnyomás eloszlását. Különösen az első napokon oly gyorsan és sokféleképpen alakult át az időjárás helyzete, hogy az átmenet egyik napról a következőre alig állapítható meg. Anticiklonos helyzettel az idő 6-ikán országszerte futólag szárazra fordult és — a keleti megyék kivételével — 7-ikén is száraz maradt; de már 8-ikán egy nyugatról érkező barométer depresszió borulást és esőt hozott. Az említett kritikus lehülés 11-ikén olyképen kezdődött, hogy a depresszió elvonultával a barométer élénk északi szelek kíséretében erősen emelkedett, úgy hogy 12-ikén reggel barométer maximum került fölibénk. E maximum 13-ikán keletre vonult, a fagy is a keleti részekre szorított, mert délnyugatról újabb depresszió közeledésével ismét esni kezdett és az idő kissé enyhült. A depresszió 16-ikáig általános esőt okozott, sőt az ország keleti felében még 17-ikén is. Elvonultát ismét hőcsökkenés és élénkebb légáramlás követte. 19-ikén kisebb kiterjedésű depresszió haladt át hazánkon kisebb esőkkel, mire nyugatról a barométer erősen emelkedni kezdett, mert maximum közeledett felénk, mely 21-ikén Közép-Európát borította és nálunk általános kiderüléssel járt. Ez utóbbi a reggeli órákban sok helyen dért idézett elő. Erre az idő nehány napra szárazabb jellemet öltött és fölmelegedett; a maximum akkóközben keletre húzódott és hazánkban keleti szelek jutottak uralomra, a derült éjjelek kedveztek a bő harmatképződésnek. 25-ikén Olaszország felett fejlődött a depresszió és nálunk a Dráván és a Dunán túl zivataros esők keletkeztek. A zivataros hajlam és a meleg azontúl is megmaradt az egész országban a hónap végéig, mikor Dél-Európát állandóan sekély depresszió borította.

RÓNA ZSIGMOND.

(31.) *Hogyan harap a vipera?* Erre a kérdésre, sajnos, saját tapasztalásomból tudok felelni, és talán nem lesz fölösleges ezt leírni mások okulására is.

Évekkel ezelőtt a kolozsvári vasúti műhely udvarán egy viperát (gondolom a Vipera berus fajt) pillantottam meg, a mely előlem futva menekült. Tüstént elhatároztam, hogy megfogom.

Legelőször is többszörösen összehajtott zsebkendőmmel leborítottam, és a földre nyomtam, azután a zsebkendő elejét lassacs-

kán és óvatosan visszafelé göngyölítettem, mindaddig, a míg a kigyó feje ki nem bukkant. Ekkor a fejét, a bal kezemmel a zseb-kendőn át szorosan a földre nyomtam, s azt hittem, hogy az állat most már a fejét mozdítani se bírja. Ezután a jobb kezem hüvelyk- és mutatóujjával szorosan a zseb-kendő fölött a kigyó feje tövéhez, a nyakához kaptam, hogy itt megfogjam, nem is képzelve, hogy megharaphatna, mert hiszen a nyaka tövét olyan erősen a földre szoritottam, hogy a fejét alig birta megmozdítani, ahhoz pedig, hogy megharapjon — úgy vélekedtem — szükséges volna, hogy az ujjamat a két állkapcsa közé fogja, mint a hogyan minden más állat harapni szokott.

Ebben azonban nagyot tévedtem; mert abban a pillanatban, a mikor az állat feje tövéhez kaptam, villámsebességgel egy kicsit jobbra mozdította a fejét, s a mutatóujjam végébe vágta méregfogát.

Csak így tudtam meg tehát, hogy a mérges kigyó nem úgy harap, mint minden más állat, hogy t. i. a harapásra kiszemelt testrészt a két állkapcsa közé kapja, hanem úgy, mint pl. a vadkan, t. i. oldalt vág a fejével, miközben persze felülről lefelé irányuló mozgást is tesz (mert hiszen a méregfoga a felső állkapcsából lefelé görbül), ezt a mozgást azonban nem láttam.

Erről az esetről elmélkedve, mindig csudálkozom, hogy sohasem olvastam sem az iskolai használatra szánt zoológiai könyvekben, sem zoológiai-professzoraimtól nem hallottam, valamint a későbbben privátpasszióból olvasgatott terjedelmes zoológiai munkákból sem tudhattam meg, hogy a vipera nem úgy harap, mint más állat, hanem oldalt vág a fejével, mint a vadkan.

Pedig, hogy jó volna az embereknek ezt tudni, ennek élő bizonyossága vagyok én és az én megcsonkult ujjam!

Ez az oka, hogy ezt a kis közleményemet megírtam, talán okulására másoknak is.

Végül azok részére, a kiket talán érdekel, ide írhatom az eset fiziológiai lefolyását is. A harapás után rögtön égető fájdalom éreztem, s noha a mérget és a mérges vért a sebből a mennyire lehetett tüstént kinyomtam és kiszívtam, mégis pár percze a harapás után, a harapás helyén mintegy kis babszem nagyságú szürkés-kék folt keletkezett, s a mérgezés helyétől kiindulva, a kezem rohamosan dagadni kezdett, úgy, hogy mire a vasúttól kocsin Genersich An-

tal doktorhoz, akkoron a kolozsvári egyetem professzorához érkeztem, már nemcsak a kezem feje volt egészen felpárnásodva, hanem az alkarom is félig meg volt dagadva, mely daganat azután másnap reggelig, a jeges borogatások ellenére, a vállamig, sőt a hónaljmirigyekig terjedt, ezután azonban fokozatosan ismét lepadt. A harapás helyén azonban kisebb babszem nagyságú üszkös, bűzös seb keletkezett, mely ugyanolyan nagyságú elhalt szövetnek genyedés útján történt leválása után csak 4 hónap múlva gyógyult be.

Ujjam vége és körme azonban természetesen most el van torzítva.

SZIKLA GÉZA.

(32.) *Urania. Új folyóirat.* Népszerű tudományos folyóirat. Az »Urania magyar tudományos egyesület« közlönye. Molnár Viktor közreműködésével szerkeszti Klupathy Jenő és legifj. Szász Károly.

Az Urania egyesület tagjai a folyóiratot díjtalanul, az előfizetők évi 8 koronáért kapják. — Az egyesületnek és folyóiratának célja és feladata: »a nagy közönséggel a tudományos és művészeti törekvéseket megismertetni, megkedveltetni s az összes tudományos és társadalmi ismeretek történetét, fejlődését és jelenét olyképen tárgyalni, hogy ez a komoly tudomány jelleg és erkölcsi érzék szem előtt tartásával mindenkor vonzó, szórakoztató legyen s úgy a tudásvágyat, mint a hazafias érzelmet emelje«.

(33.) *Óriás robbantás.* Trevorban (Svájc) egy gránit-bányában, hogy egy szűkületet eltávolítsanak, óriás robbantást végeztek. E célra a sziklába 8 lyukat fúrtak, melyek mélysége 7—17 m között változott s a nyolcz lyuk megtöltésére 125 q puskaport használtak. Valamennyit egyszerre robbantották fel elektromos úton s hatására mintegy egy millió métermázsza kő omlott le egyszerre. (Engineer.)

(34.) *Olaszszobánk asztaláról.* — Új könyvek.

Dr. Thirring Gusztáv, Budapest környéke. Gyakorlati kalauz kirándulók, turisták és a természet kedvelői részére. 80 képkel és 12 alaprajzzal. Budapest, 1900. Kiadja a Magyar Turista Egyesület Budapesti Osztálya. Ára kötve 5 korona. A 410 lapra terjedő munka magában foglalja a Magyar Turista-Egyesületre vonatkozó tudnivalókat, általános részében a Budai-hegység, a Pilis-

hegység, a Pilis csoportja, a Dunai trachit-hegység, a Gerecse-, Vértes-, Börzsönyi hegység és a Cserhát, továbbá a növényvilág, éghajlat, közlekedés és irodalom ismertetését és a turisták számára való gyakorlati szabályokat (egészségi szabályok, a turista orvosságai, felszerelés, a turisták megfigyelései). A 360 lapra terjedő különös rész az egyes kirándulásokat írja le, felhívja a figyelmet a nevezetesebb és szebb pontokra. A művét betűrendes tárgymutató rekeszti be. Budapest környékének igazi Bäddeckere, megbízható tanácsadója és vezetője. — E. 901.

Cholnoky Jenő, A sárkányok országából. Életképek és útirajzok Khinából. Egy térképmelléklettel, 180 ábrával és 17 kezdőképpel. Veszprém, 1900. Kiadja Köves és Boros könyvkiadóhivatala. Ára 9 korona. A 386 lapra terjedő, negyedréta alakú munkában Cholnoky khinai utazását írja le abban a modorban, a melyet olvasóink a Közlöny 1899. évi folyamában »Vándorlás a Mennyei Birodalomban« című cikkéből ismernek. — E. 900.

Dr. Ranschburg Pál és Dr. Décsi Károly, Lelki gyógymódok (Psychotherapia). A magnetizmusról, az emberi szervezetre való hatásáról és lehető külső és belső gyógyító alkalmazásáról szóló s az orvostani tanártestület részéről 600 frtos Gárdosdíjjal jutalmazott pályamunka. Budapest, 1900. — K. 1768.

Bolle János, A selyemtenyésztés Japánban. — A földművelésügyi miniszter kiadványa, Budapest, 1899. — 47 ábrával. »A selyemhernyó sárgaságáról és tájkórjáról mint elődsi betegségről« című függelékkel. — A 122 lapos munkában megtaláljuk a selyemtenyésztés történetét, a szederfa- és selyemhernyó tenyésztésének és a selyemhernyó betegségeinek leírását, a selyemipar mai állását és eszközeinek leírását. — F. 556.

Cserhádi Sándor, Általános és különleges növénytermelés. I. kötet. Általános növénytermelés. Magyar-Óvár, 1900. A földművelésügyi miniszter támogatásával. A 218 ábrával ellátott munkának tartalma: A növény. A talaj. A telkesítés. A talaj művelése. A trágyázás. A vetés. A növények ápolása. Függelék. — F. 555.

Gerlőczy Zsigmond, Ragadó fertőző betegségek korai fölismerése. — Budapest, 1900. Lampel Róbert. — K. 1763.

Dr. Temesváry Rezső, Előítéletek, népszokások és babonák a szülészet

körében Magyarországon. Budapest, 1899. Dobrowsky és Franke. — A. 378.

Landsberg Bernát, Segédkönyv a természetrajzi kirándulásokhoz. Útmutatás a honi természet megfigyeléséhez havi képekben. Fordította és hazánk viszonyaihoz alkalmazta Faith Mátyás. 3 színes és 81 ábrával. Körmöcbánya, Paxner és Biron, 1900. — R. 675.

G. Susnig, Albert Stiger's Wetterschiessen in Steiermark. Graz, 1900. Az 54 lapra terjedő füzet feloleli a jégeső keletkezéséről való nézeteket, a vihar elleni ágyuzás mivoltát, a lövő készülékek technikáját, a készülékek és a szükséges bódék felállítását, a vihar előjeleinek, a lövés taktikájának, a lövöldözéskor szükséges szolgálat és gazdálkodás leírását. A füzet azért is érdekes, mert a vihar ellen való ágyuzást Stiger windisch-feistritzi polgármester kezdette meg 1896-ban, miként a Közlöny 1897. évi folyamának 478. lapján olvasható. — F. 559.

Dr. Paul Bergholz, Die Orkanen des fernen Ostens. Brema és Shanghai, 1900. A munka 3 fejezetre oszlik; az első fejezet a ciklonokról, a második az orkánok hírvivőiről a felhőkről, a harmadik a jellemző orkánokról szól és 7 nevezetes orkán leírását foglalja magában. A megértést 31 könyomatú tábla és térkép, 33 táblázat és 7 szövegek közti ábra segíti elő. — D. 503.

Dr. Robert Hartig, Lehrbuch der Pflanzenkrankheiten. Für Botaniker, Forstleute, Landwirthe und Gärtner. Berlin, 1900. Julius Springer. A munka mint a »Lehrbuch der Baumkrankheiten«-nak harmadik teljesen átdolgozott kiadása, 280 ábrával jelent meg; magában foglalja a gomba okozta károkat (1—211 lap), a légköri jelenségek révén keletkező megbetegedéseket (212—250), a káros anyagok s a talaj okozta megbetegedések és a különféle növényi sebek leírását. — H. 582.

Nicolaus Gaucher, Handbuch der Obstkultur. Berlin, 1889. P. Parey. A 936 lapot tevő nagy munkát 526 fametszet és 7 könyomatú tábla díszíti; 12 fejezetben adja elő mindazt, a mit a gyümölcsstermesztőnek és kertésznek tudni szükséges. — F. 554.

Kraemer Hans, Das XIX. Jahrhundert in Wort und Bild. Bong et Comp. Negyedréta alakú három díszkötet sok műmelléklettel és ábrával. Az I. kötet 1795-től

1840-ig, a II. pedig 1840-től 1871-ig s a III-ik 1871-től 1899-ig terjed, s felöleli a letűnt század politikai, tudományos, irodalmi és művészeti vívmányainak és fölfedezéseinek rövid történetét. — B. 1047.

Rohr Moritz, Theorie und Geschichte des photographischen Objektivs. 1899. Berlin, Julius Springer. 148 szövegközi ábrával és 4 könyomatú táblával. Elméleti és gyakorlati részre oszlik; az utóbbiban különösen nevezetes »az optikai üveg története« című fejezet. — M. 932.

Gildermeister és Hoffmann, Die aetherischen Oele. Berlin, 1899. Julius Springer. A 920 lapra terjedő és sok történeti becsű ábrával és műmelléklettel is ellátott könyv beosztása a következő: *Történeti bevezetés*: 1. A fűszer és a fűszerkereskedés az ó- és középkorban. 2. Az illó olajok története. 3. A desztillálás és a desztilláló eszközök története. *Általános rész*: 1. Az illó olajok gőzdesztillálás útján való előállításának elméleti alapelvei. 2. Az illó olajok gyakoribb alkotó részei. 3. Az illó olajok vizsgálata. 4. A növények jegyzéke természetes családok szerint, melyekből illó olajok készülnek. *Különös rész*: Az illó olajok története, eredete, előállítása, tulajdonságai, összetételök, vizsgálatuk és kereskedelmi statisztikájok. — C. 584.

M. M. Richter, Lexikon der Kohlenstoff-Verbindungen. I. u. II. Abtheilung. — Leopold Voss; 1900. — C. 563.

Dr. Hans Rupe, Die Chemie der Natürlichem Farbstoffe. Braunschweig, Vieweg u. Sohn, 1900. A »Handbuch der Chemischen Technologie« című vállalatnak V. kötete. — C. 588.

V. Bjerkness, Vorlesungen über hydrodynamische Fern-Kräfte nach C. A. Bjerknes' Theorie. I. Band. 40 ábrával. J. A. Barth, Leipzig, 1900. — B. 935.

J. H. van't Hoff, Vorlesungen über theoretische und physikalische Chemie. — Erstes Heft: Die Chemische Dynamik. — Braunschweig, Vieweg u. Sohn, 1898. — C. 567.

Dr. Rudolf Eisler, Wörterbuch der philosophischen Begriffe und Ausdrücke, quellenmässig bearbeitet. E. S. Mittler u. Sohn, Berlin, 1899. — A munka 956 lapra terjed és a filozófiai alapfogalmak magyarázatán kívül a forrásmunkák jegyzékét is adja. — N. 246.

W. Bölsche, Ernst Haeckel. Ein Lebensbild. C. Reisner, Dresden u.

Leipzig, 1900. A »Männer der Zeit« című vállalat 8-ik kötete, Haeckel arczképével. — B. 1048.

C. Flammarion, L'inconnu et les problèmes psychiques. Paris. — B. 1050.

Er. Belzung, Anatomie et Physiologie végétale. Paris, Félix Alcan. 1900. A vaskos kötet 1320 lapon tárgyalja a növények anatómiáját és fiziológiáját s a megértést 1698 szövegközi ábra segíti elő. — L. 392.

Constantin J., La nature tropical. Paris, Félix Alcan, 1899. A »Bibliothèque scientifique internationale« XCIII. kötete 166 ábrával. Fejezetei: Bevezetés. Az erdő eredete. A llanok. Epifiták. Élősdiek. Együttélés. A tenger hatása. H. 581.

Paget Stephen, Experiments on animals. London, 1900. A 274 lapra terjedő könyv, melyhez lord Lister irt előszót, előadja az élettani ismeretek (vér, idegrendszer stb.) fejlődését, a pathológiai, bakteriológiai és therapeutikai kísérletek lefolyását (lépfene, tuberkulózis, diftéria, tetanus, kolera, sárgaláz, malária stb.), végül az állatokon való kísérletezés történetét Angolországban. — K. 1766.

W. J. Lewis, A treatise on crystallography. Cambridge, 1899. A 612 lapos munka szerzője 20 fejezetben tárgyalja mindazt, amit a szakembernek a kristályokról tudnia kell, megvilágítja a kristálytani számításmódokat, pontosan leírja az eszközöket és műszereket s felvilágosításul 553 ábrát és betűrendes tárgymutatót csatol a munkához. — J. 542.

(34.) *Macska dajkálta kis kutya.* Léon Bédela következő esetet beszéli el: Egy macska kölykeit elpusztították. A macska fiai eltűnésén nyugtalanzkodott s egész nap kereste őket, végre kemény és tejtől duzzadó emlőkkel visszatért a házba. Alig hogy belépett, egy fiatal kutyának hízogyni kezdett, a melyet anyja nemrég elhagyott. A macska a kutyakölyökhöz hozzádörgölődött, nyávogott s végre, az asztal alá ment és lefeküdt. A kutya követte, melléje feküdt és elkezdett emlőjéből szopni. A macska egészen boldognak látszott, elannyira, hogy dorombolni kezdett. Erre mind a ketten elaludtak; a macska egyik lábát azonközben fogadott fiának a nyaka köré is fonta. Ugyanaz még a következő napokon is folytatódott. (Revue Scientifique, 1900. 13. 407. 1.) G. F.

KÉRDÉSEK.

(71.) Rovargyűjteménybe zánt rovarok a közönséges borszeszben való megfuzásztás következtében sokszor elvesztik színüket. Minő eljárással szokás őket megölni, hogy e bajon segítsünk? Ezt már azért is szeretném tudni, mert pl. pillangó borszesszel meg nem ölhető, viszont gombostűn soká kinlódik, a mi épen nem emberseges mód gyűjtemény gyarapítására.

T. B.

(72.) Elsajátíthatom-e magán úton a madárkitömést, s van-e erről szóló munka magyar nyelven?

H. J.

(73.) Van-e olyan mű, melyből a madarak tojásai meghatározhatók? Ha igen, milyen nyelven és hol szerezhető meg?

B. S.

(74.) A hársfám levele tele van vörös kinövésekkel, miként a mellékelt példányon is látható; betegség-e az, vagy valami rovar okozza?

Dr. O. B.

(75.) Hányszoros nagyítású mikroszkóp kell a véglények megfigyelésére?

T. B.

(76.) Egy növényt bátorkodom beküldeni azzal a kérelemmel: kegyeskedjék meghatározni és a nevét velem tudatni. Nálunk a növény magas hegy tetején, különösen a keleti és déli oldalán nagy mennyiségben nő cserjeszerű alakban. Egy időben, vagy 20 évvel ezelőtt, mikor még az állati bőrok kikészítésével kisiparosok is foglalkoztak, veszprémi cserzővargák jártak hozzánk és e növényt learatták és megszáritva elvitték, s állítólag a bőr kicserzéséhez használták. A nép »szömörzé«-nek mondja. A könyvekben utánnanéve úgy találom, hogy e név a Rhus toxicodendron-ra illik reá; azonban a Rhus toxicodendron mint amerikai növény van említve, s megjegyyezve találtam, hogy némely helyeken nálunk is vadon található. Állítólag 15—20% csersav tartalma szokott lenni, és még valami erős illatú gyanút is tartalmaz. A mellékelt galyacskákon ez az illat még nem érezhető, de június hó végétől kezdve a teljesen kifejlődött levelek átható erős bódító szagot árasztanak.

Azt óhajtanám tudni, hogy ez a növény azonos-e az amerikai Rhus toxicodendronnal, vagy csak valami fajváltozata? és akár az egyik, akár a másik, lehetne-e a bőrparban értékesíteni?

Sz. Gy.

(77.) Gyümölcsfáimnak az élősdiék ellen való védelésére a dohány forrázatát használok. A leforrázott dohányt megszáritás után pipában használom el; sőt, mivel nikotinja nagy részét a forrázással elveszti, sokkal jobban megszerettem ennek, mint a rendes dohánynak használatát.

Baj azonban, hogy a leforrázott dohány nemcsak nikotinja, hanem illata nagy részét is elveszti, melyet ez ideig akként véltem pótolni, hogy a leforrázott s újra megszáritott dohányt kézi permetezővel üröm, Faba Tonka (gyógyszertárban kapható Tonka bab) és kevés tömjén kivonatával, parányi salétrom hozzáadásával, beittattam. Az ekként elkészített dohánynak pipázáskor kellemes illata van ugyan, de a dohány rendes illatától eltér.

Tudna-e tagtársaink közül valaki olyan szert ajánlani, mellyel a leforrázott dohánynak a rendes dohány illatát visszaadhatnám?

K. D.

(78.) Hogyan lehet gombákat gyűjteménybe helyezés végett preparálni vagy eltartani, hogy össze ne száradjanak, sőt alakjokat és színöket lehetőleg megtartsák?

T. B.

(79.) Gyümölcskertészekről hallottam, hogy az őszi barackfa csakis ott díszlik, a hol az északi szélről védve van s azonkívül mandulafa szomszédságában van ültetve, vagy ha keserű mandula alanyba van oltva. Kérek felvilágosítást, hogy ez állításoknak mennyiben van alapjuk.

U. Z.

(80.) Megtörtént, hogy egy feljelentésünk következtében a rendőrség a minap egy itteni madárszállítótól több fülemülén kívül 400 darab, szűk tartóba zárt, a szállításra készen tartott élő fűrjét is elkobozott. A városi főkapitány a fülemülék szabadon eresztését, de a fűrjeknek visszaadását rendelte el. Így nézetünk szerint 400 hasznos madárnak elpusztítását nem akadályozta meg. Megokolásul azt hozta fel, hogy a fűrj a K. Nagy Sándor pestvidéki törvényszéki bíró szerkesztette és az országos Á. V. E. kibocsátotta »Az állatvédők törvénykönyve« című műben, a mely különben nem is hivatalos értékű, a mezőgazdaságra hasznos madarak közé nincsen felvéve (48. lapon 32. sz.), de az éneklő madarakhoz sem számítható, tehát az 1899.

évi 2326. sz. belügyminiszteri rendelet, mely az éneklő madarak tömeges elfogását tiltja, szintén nem alkalmazható reá.

Igy tehát, sajnos, egy nagyban űzött igen káros üzelemnek szabad tér van en-

gedve. Bátorodom tehát azt a kérdést intézni, hogy a fűrj természetrajzilag számítható-e a hasznos madarakhoz?

A temesvári állatvédő egyesület nevében
DR. PARLAGI MÁRTON.

FELELETEK.

(68.) Az 1892. évi XVII. törvénycikk értelmében a nikkell-érmek tiszta nikkeltől veretnek, de engedélyezve van 20% más alkatrész is, a mely rendszeren vas és aluminium; azonban e vas és aluminium az 19%-ot többnyire nem haladja meg. A németországi nikkell-érmek 75% rézből és 25% nikkeltől állanak. K. S.

(71.) Rovarok megölésére a borszeszt csak kivételesen és legfeljebb bogarak megpoloska-félék gyűjtésére lehet és szabad használnunk, mert a többiek hasznavehetlenné válnak, különösen pedig a pillangók. A hátyás szárnyúak (darazsak), kétszárnyúak (lepkék), pikkelyes szárnyúak (pillangók) stb. gyűjtésére és megölésére chloroformos, benzines, vagy cyankális üveget használnak. A chloroformos és benzines üveget olyformán szerelik fel, hogy széles szájú, jól bedugasztható, közepes átmérőjű üveg fenekére finom szövetbe, vagy itatóspapírosba göngyölt, chloroformmal vagy benzinnel megnedvesített vattát helyeznek. A hálóval fogott rovarokat az üvegbe eresztik, a hol azután a fejlődő gőzben gyorsan elpusztulnak. A lepkék megölésére a lepkészek rendszeren cyankáliumos üveget használnak; ilyen megrendelhető Dr. L e n d l A d o l f-nál (Budapest, II., Donáti-utca 7.) és ára 50—80 fillér. D. J.

(72.) A madarak kitömésének művészete, mint bármely más művészet, magánúton is elsajátítható, de csak akkor, ha az illetőnek ehhez hajlama, kellő kézi ügyessége és türelme van. A madárkitömés modern technikáját nagy alaposággal s a legapróbb részletekre való figyelemmel Dr. L e n d l A d o l f közölte »A madarak kitöméséről« című dolgozatában (»A Természet«, I. évf. 1898. április 15-iki, május 1-ső, 16-iki és 17-iki szám), a melyhez felvilágosító rajzokat is csatolt. E dolgozatot ajánljuk a t. tagtárs úr becses figyelmébe. D. J.

(73.) A madarak tojásainak meghatározására használható könyvekben a világirodalom nem szűkölködik. E munkák egyike a B a e d e k e r F. W. J. »Die Eier der europäischen Vögel« 1855. 2. köt. német nyelvű, másika a S e e b o h m H. »Coloured

figures of the Eggs of British Birds« 1896. I. köt. angol nyelvű. Könyvkereskedői úton bármelyik könnyen megszerezhető; az elsőnek ára körülbelül 200 K, a másiké 72 K.

D. J.

(74.) A nagylevelű hárs levélén lévő piros gubacsokat a *Phytoptus Tiliae* Nal. nevű kis atka okozza. Nagyon gyakori jelenség; nagy jelentőséget nem tulajdoníthatni neki. Sz. Gy.

(75.) A véglények egyszerű megfigyelésére 300-szoros nagyítás többnyire elégséges; pontosabb tanulmányozásukra azonban 800—1000-szeresen nagyító, szóval leg-erősebb lencsékkel felszerelt mikroszkóp nélkülözhetetlen. Tájékozásul ideiktatom néhány közönséges édesvízi véglény nagyságát milliméterekben.

1. *Sarcodina*.

Amoeba Guttula Duj. 0.030—0.050 mm.

A. verrucosa Ehrbrg. 0.80—1.100.

A. Proteus (Pall.) 0.200—0.500.

Pelomyxa palustris Greeff. 1.000—3.000.

Arcella vulgaris Ehrbrg. 0.050—0.150.

Diffugia globulosa Duj. 0.020—0.030.

Euglypha alveolata Duj. 0.060—0.100.

Vampyrella lateritia (Fres.). 0.060.

Actinophrys Sol (O. Fr. Müll.). 0.050.

Actinosphaerium Eichhornii (Ehrbrg.). 1.800—1.000.

2. *Mastigophora*.

Cerionomas Termo (Ehrbrg.). 0.004—0.008.

Monas Guttula Ehrbrg. 0.010.

Peranema trichopharum (Ehrbrg.). 0.060—0.080.

Codonosiga Botrytis (Ehrbrg.). 0.030.

Euglena viridis Ehrbrg. 0.050—0.060.

E. spirogyra Ehrbrg. 0.090—0.100.

Haematococcus pluvialis (A. Braun). 0.040—0.050.

Chlamydomonas Pulvisculus Ehrbrg. 0.014—0.022.

Volvox globator L. (a telep átmérője) 0.600—0.800.

Ceratium macroceras Schrank. 0.220.

3. *Infusoria*.

Prorodon teres Ehrbrg. 0.180.

Coleps hirtus Ehrbrg. 0.050.

Loxodes Rostrum (O. Fr. Müll.). 0.600.

Dileptus Anser (O. Fr. Müll.). 1-000.
 Chilodon Cucullulus (Ehrbrg.). 0-190.
 Glaucoma scintillans Ehrbrg. 0-060.
 Colpoda Cucullus O. Fr. Müll. 0-040.
 Paramecium Aurelia O. Fr. Müll. 0-070 —
 0-200.
 Oxytricha pellionella (O. Fr. Müll.). 0-100.
 Styloynchia Mytilus (O. Fr. Müll.). 0-370.
 Spirostomum ambiguum Ehrbrg. 1-000 —
 4-000.
 Stentor polymorphus Ehrbrg. 1-000.
 Vorticella nebulifera O. Fr. Müll. 0-060 —
 0-090.
 Carchesium polypinum (L.). 0-060 (faalakú
 telepeinek nagysága 2—3 mm).
 Epistylis Umbellaria (L.) 0-140 (faalakú te-
 lepeinek nagysága 2—4 mm).
 Ophrydium versatile O. Fr. Müll. 0-700
 (gömb- vagy gumóalakú, kocsonyás tele-
 peinek átmérője 10—12 cm).
 Cothurnia crystallina (Ehrbrg.). 0-280.
 Tocophrya quadripartita (Cl. L.). 0-080.

E. G.

(76.) A beküldött növénynek *Cotinus coccygea* Scop., = *Rhus cotinus* L. sárga csereszömörce a neve. Fája adja a magyar sárgafát, melyet asztalosok szép boríték-lemeznek (furnérnak) használnak és a gyökereivel együtt, különösen a szattyán bőr és ezenkívül gyapjúfonalak és kelmék festésére alkalmaznak; fiatal ágait, kérgét és levelét cserzésre használják. A növény friss nedve fanyar, összehúzó, de nem mérges. Ez a cserje nemcsak az egész Földközi-tenger vidékén és a Kaukázus környékén tenyészik, hanem hazánk déli vidékein és déli Szibériában is vadon nő; nálunk a szárazabb és melegebb oldalakat kedveli jobban. Későn zöldül és júniusban virít; sokáig megtartja leveleit. Sarjadzó ereje nagy. Gyakorlati jelentőségén kívül kedvelt díszcserje.

A beküldött növény tehát nem azonos a *Rhus Toxicodendron*-nal (mérges szömörce), mely Észak-Amerikában honos, de itt-ott — kivált botanikus kertekben — tenyészik és elvadul; ennek egyik fő megkülönböztetőjeként a *hármás levelek* említendőek, minők pl. a bab levelei. SCHILBERSZKY KÁROLY.

(77.) A leforrázott dohányból ismét dohánygyallatú anyagot készíteni alig lehetséges többé. Meg lehetne próbálni a következő eljárást: A dohányléből közönséges kis pálinkafőző üstön egy tizedet desztilláljon le, s ezzel a lepárolt zamatos lével, mely csak alig fog valamelyes nikotint tartalmazni, nyirkosítsa meg a dohányt.

Ezenkívül a Wagner Tabakkultur, Tabak und Zigarrenfabrikation, Weimar, 1884 című munkában mintegy 40 utasítás található a dohánynak izletesebb és illatosabbá tételére. Egyik a következő:

100 kg leveles dohányra számítva: 1-4 liter borszeszben 0-5 kg cascarillahéjat nyolcz napig digerálunk, azután veszünk 1-4 liter borecetet, 0-5 kg megzúzott borókatermést, 0-25 kg salétromot, 0-50 kg angelikagyökeret és 34 liter vizet s ezeket egy óráig főzvé, leszűrjük, s ha kihült, a dohányt beáztatjuk vele, hogy egyenletesen felszívja; erre szellős padlason megszikkasztjuk s azután hordóba nyomkodva pár hónapig erjedni, érni hagyjuk.

Talán ez inkább meg fog felelni izlésének. K. T.

(78.) Gombák a növénytanban a virágtalan növényeknek egyik tekintélyes, nem zöld növényeket magában foglaló csoportját értjük, a hová a hasadó gombák (például baktériumfélék) és élesztő gombák kivül a nagyszámú penészfélék meg a kalapos gombák is tartoznak. A kérdés valószínűleg csak az utóbbiakra vonatkozik és minthogy a velök való bánás lényegesen elüt más gombafélék preparálásától, röviden a következőkben közlöm a legalkalmasabb eljárásokat.

Első szempont, hogy a kalapos gombákat a kalap alsó részének teljes kifejlődése után — de még üde, nem fonnyadt állapotban — kell szedni; ezeknek egészben való konzerválása, kivált száraz állapotban igen nehéz feladat és nem mindegyik gombafélével sikerül. Az apróbb vagy karcsúbb, nem nagyon húsos állományú kalapos gombákat valamely megfelelő szélességű hengeralakú edénybe állítjuk és durvára szitált és jól megmelegített — de nem égető forróságú — homokot öntünk reá, hogy a kalapjával felfelé fordított gombát egészen beborítsa. Egy vagy két nap múlva már többnyire száraz a gomba; ha esetleg nem száraz, még egyszer betemetjük homokba, utólagosan pedig a reátapadó homokszemeket ecsettel távolítjuk el róla. Így azután eltehetjük katalyába, ügyelve arra, hogy száraz helyen tartsuk; ha fonnyadt, tönkjébe alkalmas fapeczeket dugunk, és megfelelő fatalapzaton egyenes helyzetben is eltehetjük a gyűjteményünkbe. A hasas gombákat (*Gasteromycetes*), minők például a földi csillagok (*Geaster*), meg a pöffetegek (*Bovista*), legcélszerűbben egészben, a mint

vannak, megszáritjuk meleg napos helyen, vagy tűzhely fölött mérsékelt meleg levegőn, fonyadt, száraz állapotban azután eltesz-
szük a gyűjteménybe.

A gombák konzerválásának másik módja folyadékokban történik; megjegyzendő, hogy ez a mód nem nevezhető szerencsésnek, mert, némi összezsugorodást nem számítva, főleg a színek elhalványodása következik be; pedig éppen a gombák színeződése egyik fontos jelleme mind a különböző gombafajoknak, mind bizonyos fajok kere-
tén belül tapasztalható változatoknak. A folyadékok közül ajánlatos keverékek a következők: 1. a Langé-féle oldat, mely 400 súlyrész vizet, 100 súlyrész gliczerint, 1 súlyrész szaliczilsavat, 1·5 súlyrész konyha-
sót és 0·3 súlyrész szublimátot tartalmaz; 2. a Wickersheimé-féle folyadék, mely úgy készül, hogy 3000 g forró vízbe 100 g timsót, 25 g konyhasót, 12 g salétromot, 60 g hamuzsirt és 10 g arzénessavat teszünk; a kihűlt oldatot megsűrjük és 10 literenként 4 liter gliczerint meg 1 liter methylalkoholt öntünk hozzá. Ez utóbbi nemcsak drágább az előbbi oldatnál, hanem — ámbár állati, főleg húsos állományú preparátumok eltartására a maga nemében kitűnőnek bizonyult — növényi részek, így gombák konzerválására zsgorító és némileg szintelenítő hatása miatt nem is olyan mértékben alkalmas; 3. a formalin vizes 1/2—10% hig oldatában a gombák szintén jól eltarthatók (Term. tud. Közl. 1900. 53. l.). A formalinnak, vagy másképen formolnak helyes kémiai neve formaldehyd és minden droguistánál kap-
ható.

Az elősorolt folyadékok között eddig legjobban bevált a formalin, bár a színes növényrészek hosszabb idő múlva kevésbé ebben is elhalványodnak; de a gombák alakjokat aránylag kevés változással meg-
tartják benne. Midőn ennek a folyadéknak alkalmazását ajánlom, nem hagyhatom em-
lítés nélkül, hogy a gombák meghatározása, illetőleg a faj megismerése céljából szük-
séges, hogy a friss gombának legalább váz-
latos rajzát a színek kellő megjelölésével elkészítsük. Ekként a formalinban konzervált gombát a színes rajz segítségével mindenkor biztosan sikerül megfelelő segédkönyvekkel determinálni. Ugyancsak kívánatos az ilyen rajz elkészítése a száraz állapotban konzer-
vált gombák meghatározásához is.

Egyéb gombafélék (így: hasadó-, pe-
nész-, sarjadzó- stb. gombák) annyira eltérő szerkezetűek és különböző állományúak, hogy gyűjtemények részére való konzerválásuk külön-külön szempontok szerint történik, vagyis a preparálás módjai egymástól eltérők.

SCHILBERSZKY KÁROLY.

(79.) Az őszibarackfa mindenütt dísz-
lik ott, a hol a szőlő jól megéri. Déli lej-
tőt és szárazabb meszes talajt inkább sze-
ret, mint a más égtáj felé hajló lejtőt, vagy a vizenyős talajt, mert az utóbbin gyakran tövig is elfagy. Sikon is jól díszlik, márgás vagy meszes agyagtalajon. Száraz, meszes talajon a keserű mandula jó alanya, sikon és kevésbé nyirkos talajon a St.-Julien szilva. A keserű mandolának szomszédsága az őszi barackfák tenyészetére egyáltalán semmi hatásal sincs. Ez a téves hit onnét származhatik, hogy a hol a mandula díszlik, ott a mandulára oltott, vagy magról való nemes őszi barackfák is szépen fejlődik és jól terem.

RÉVÉSZ ISTVÁN.

(80.) A temesvári 400 fűrje nézve, a folyamatban levő konvenczió köztésére irá-
nyuló nemzetközi tárgyalások egész anya-
gának alapos ismeretére támaszkodva, ki-
jelenítem, hogy a fűrj (Coturnix dactyli-
sonans) föltétlenül megvédendő; elfogása és árúba bocsátása tájainkra áprilistól októ-
berig nemcsak szívvelenség, hanem kár is.

Teljesen megállapított tény, hogy a fűrjeknek a délszaki vidékeken űzött töme-
ges — milliókra rugó — összefogdása és elköltés céljából a nagy metropolisokba való szállítása ezt a fajt nemcsak tetemesen megapasztotta, hanem a kiveszés felé so-
dorta. Itt, magyar földön is a régi, híres fűrjésző helyek elnéptelenedtek, némelyike teljesen meddővé vált. Már pedig teljesen be van bizonyítva, hogy a fűrj is, mint a fogoly, tavaszkor gabonaérésig állati, leg-
inkább rovar táplálékkal él, ezzel neveli fel nagy családját, s a midőn a szemhez is folyamodik, csak azt a búzát, rozst stb szedegeti, a mely a földre hullott, tehát gazdaságilag, vagy inkább kereskedésmileg úgy sem jöhet számításba. A levélíró helyesen jegyzi meg, hogy az »Állatvédők törvénykönyve« nem is illetékesen döntött hivatalos okirat és érdemet szerzett azzal, hogy erre felhívta a közfigyelmet. E sorok írója okvetlenül meg fogja tenni a szük-
séges lépéseket.

HERMAN OTTÓ.

METEOROLÓGIAI FÖLJEGYZÉSEK

A MAGYAR KIRÁLYI ORSZÁGOS METEOROLÓGIAI INTÉZETEN, BUDAPESTEN

1900. JUNIUS HÓNAPBAN.

A

Nap	Légnyomás milliméterben				Hőmérséklet C. fokban						Páramomás milliméterben				Nedvesség százalékban			
	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	maxi-muma	mini-muma	7h reg.	2h d. u.	9h este	közép	7h reg.	2h d. u.	9h este	közép
1	751.0	750.6	751.7	751.1	16.2	22.4	15.8	18.1	25.3	15.2	13.1	13.8	12.5	13.1	96	69	93	86
2	52.5	52.6	52.6	52.6	16.9	17.3	17.2	17.1	21.6	14.8	11.8	13.0	13.1	12.6	83	89	90	87
3	52.3	51.0	49.9	51.1	15.2	24.2	21.1	20.2	27.0	14.2	11.9	11.7	13.5	12.4	92	52	73	72
4	49.3	48.4	48.5	48.7	19.1	25.6	21.2	22.0	27.6	16.1	12.8	13.9	14.4	13.9	78	57	77	71
5	49.1	48.0	47.2	48.1	19.5	26.5	21.8	22.6	29.5	15.7	13.8	11.1	13.0	12.6	82	44	67	64
6	46.2	45.1	45.0	45.4	19.8	25.7	18.8	21.4	27.1	17.5	12.1	13.2	13.5	12.9	70	54	84	69
7	44.6	43.9	44.7	44.4	19.6	25.8	21.0	22.1	29.5	15.6	13.1	14.5	14.0	13.9	78	59	76	71
8	46.7	46.4	48.1	47.1	19.6	22.8	20.7	21.0	25.8	16.7	14.2	14.4	14.0	14.2	84	71	78	78
9	51.1	52.2	53.3	52.2	18.6	23.6	18.6	20.3	26.2	16.6	13.4	12.6	12.7	12.9	84	58	80	74
10	54.9	54.6	55.0	54.8	18.5	23.2	20.2	20.6	27.0	16.4	12.6	13.3	14.0	13.3	80	63	80	74
11	55.8	54.9	54.3	55.0	17.6	23.6	20.2	20.5	27.5	14.5	11.5	12.7	11.8	11.9	77	59	66	67
12	55.0	54.4	54.0	54.5	18.4	25.5	20.7	21.5	28.0	15.8	11.2	10.3	12.6	11.4	71	43	70	61
13	54.3	53.6	53.2	53.7	20.0	24.9	21.4	22.1	26.9	17.6	9.6	11.8	13.1	11.5	55	51	69	58
14	54.5	53.5	52.5	53.5	18.7	25.2	18.8	20.9	28.5	17.4	9.9	11.3	11.5	10.9	61	48	71	60
15	53.3	53.4	51.8	52.8	15.2	16.7	14.8	15.6	19.2	14.3	10.4	8.9	10.6	10.0	81	63	85	76
16	51.7	51.2	51.2	51.4	17.0	23.4	17.2	19.2	26.8	14.2	11.5	12.7	11.4	11.9	80	59	78	72
17	51.6	52.4	52.7	52.2	17.6	21.9	18.4	19.3	26.9	14.3	11.3	10.5	10.9	10.9	75	53	69	66
18	52.0	49.1	49.7	50.3	17.0	19.2	14.6	16.9	21.0	14.5	10.9	14.0	11.0	12.0	76	85	89	83
19	50.5	50.6	50.8	50.6	14.7	21.4	17.8	18.0	25.2	13.7	10.7	8.1	8.5	9.1	86	42	57	62
20	50.9	50.0	49.3	50.1	18.4	24.6	20.0	21.0	25.8	16.4	11.2	10.1	12.3	11.2	71	45	71	62
21	49.4	49.2	50.3	49.6	18.1	24.0	17.4	19.8	25.0	17.2	13.1	12.3	11.0	12.1	85	56	74	72
22	51.6	51.1	49.0	50.6	18.5	23.9	23.4	21.9	27.4	16.0	11.0	12.2	16.0	13.1	70	56	75	67
23	52.0	52.3	50.7	51.7	16.6	19.4	17.4	17.8	23.6	15.7	11.2	12.3	11.8	11.8	79	74	80	78
24	51.7	52.1	51.5	51.8	15.2	19.9	16.8	17.3	22.4	14.9	7.5	9.3	8.5	8.4	58	54	60	57
25	51.3	49.0	46.9	49.1	17.4	22.7	19.2	19.8	27.5	14.8	9.8	10.4	11.0	10.4	67	51	66	61
26	44.9	44.7	46.2	45.3	17.3	18.8	14.5	16.9	21.0	14.2	12.4	9.8	9.2	10.5	85	60	75	73
27	48.7	49.0	50.2	49.3	15.0	19.0	17.5	17.2	23.6	13.7	8.9	9.1	10.3	9.4	70	56	69	65
28	51.6	52.0	51.4	51.7	17.3	22.5	19.6	19.8	26.0	15.4	9.4	9.6	10.5	9.8	64	48	61	58
29	52.1	51.0	50.2	51.1	17.0	21.0	17.6	18.5	21.5	15.3	11.2	11.3	11.4	11.3	78	62	76	72
30	50.5	49.3	49.1	49.6	18.0	25.7	21.6	21.8	29.9	16.2	12.0	10.3	12.2	11.5	78	43	64	62
Közép	751.1	750.5	750.4	750.7	17.6	22.7	18.8	19.7	25.6	15.5	11.4	11.6	12.0	11.7	76	57	74	69

1-én este ☉ , éjjel is \bullet . — 2-án délben ☉ , másnap hajnalban ☉ . — 3-án r. 6h ☉ és éjjel \bullet . — 5-én r. 6h ☉ nyom. — 6-án d. u. 5h ☉ , 6h \bullet . — 8-án d. u. $\frac{1}{2}$ néhány dörgés, 3h kis zápor. — 14-én éjjel \bullet . — 15-én délben és éjjel \bullet . — 16-án d. u. 5h ☉ N-NE, $\frac{1}{2}$ 6h kis \bullet . — 18-án d. e. többször \bullet , d. u. 1h zápor, 5h és éjjel \bullet . — 20-án 11h után \swarrow , éjjel \bullet . — 21-én d. u. többször esőnyom. — 22-én este 9h után ☉ erős záporosóval és \swarrow . — 23-án éjjel \bullet . — 26-án d. e. 9h és d. u. $\frac{1}{2}$ 3h-tól estig többször \bullet . — 27-én d. u. $\frac{1}{2}$ 2h és 3h kis \bullet . — 29-én d. u. igen gyenge szemérgés.

Helyreigazítás. A május havi földmágnassági adatok redukciójába csekély hiba csúszott. Az V/18-tól V/31-ig terjedő időköz között adatai e miatt következőképp helyesbitendők:

$$\Delta D = + (\text{Datum} - 18) \times 0.02$$

$$\Delta H = + (\text{Datum} - 18) \times 0.000033.$$

A deklináció havi középértékei e javítás miatt nem változnak, a horizontális intenzitásáé 0.0001-el nagyítandók.

METEOROLÓGIAI FÖLJEGYZÉSEK

A MAGYAR KIRÁLYI ORSZÁGOS METEOROLÓGIAI INTÉZETEN, BUDAPESTEN

1900. JUNIUS HÓNAPBAN.

B.

Nap	Szélirányok és szélere			Felhőzet				Csapadék 24 óra alatt mm.	Földmágnességi megfigyelések Ó-Gyalla					
	7h reggel	2h d. u.	9h este	7h reggel	2h d. u.	9h este	kő- zép		Ehajlás			Horizontális intenzitás		
									7h reggel	2h d. u.	9h este	7h reggel	2h d. u.	9h este
1	N ¹	NE ¹	NE ²	10●	3	10●	7-7	21-5●☉☉▲	70°25-0'	70°33-7'	70°28-9'	2-1142	2-1141	2-1150
2	NW ¹	N ¹	N ¹	10	9●	10	9-7	6-2●☉☉	25-1	35-6	28-4	143	142	157
3	N ¹	SE ²	— ⁰	10●	4	0	4-7	6-4●☉☉	25-1	34-5	28-1	148	133	144
4	NE ¹	NE ²	E ¹	2	4	3	3-0		24-1	35-5	28-6	139	127	147
5	NE ¹	E ²	— ⁰	9	5	5	6-3	ny. ●	24-7	34-1	28-3	141	151	151
6	N ¹	SE ¹	NE ²	3	4	10	5-7	2-5●☉☉	25-2	33-7	28-1	143	144	156
7	N ¹	N ¹	N ¹	2	3	5	3-3		24-8	32-7	28-7	140	150	155
8	NE ¹	NE ¹	NE ¹	4	9	7	6-7	0-4●	25-4	34-9	28-8	153	153	161
9	NW ²	NW ⁴	NW ²	3	0	0	1-0		23-7	33-6	29-2	146	152	155
10	NW ²	N ¹	E ¹	1	3	1	1-7		25-8	34-6	28-2	132	155	152
11	N ¹	SE ¹	E ¹	1	4	4	3-0		24-7	32-9	28-2	147	146	153
12	NE ¹	N ¹	N ¹	2	3	4	3-0		24-2	34-9	29-0	136	146	157
13	E ¹	SE ¹	SE ¹	0	7	2	3-0		24-7	35-7	29-6	139	143	152
14	NE ²	E ¹	N ⁴	3	1	9	4-3	1-2●	24-5	35-5	29-3	151	147	154
15	NW ³	NW ³	N ³	3	10	8	7-0	1-5●	25-0	33-7	29-2	155	152	160
16	NW ³	NW ³	NW ²	1	5	6	4-0	ny. ●☉☉	25-7	35-8	28-6	158	150	160
17	NW ³	NW ⁴	NW ²	2	3	2	2-3		24-5	34-7	29-0	154	159	166
18	W ¹	E ¹	N ³	10	10	7	9-0	5-5●	25-7	33-8	28-8	159	164	168
19	N ³	N ³	— ⁰	3	3	1	2-3		25-6	34-0	28-5	167	156	168
20	NE ¹	N ³	S ¹	5	3	2	3-3	3-2●☉☉	24-7	34-9	28-6	164	165	165
21	SW ²	N ³	NW ³	10	8	9●	9-0	ny. ●	24-9	33-9	29-0	162	165	179
22	NW ²	S ²	SE ¹	8	2	10☉	6-7	6-0●☉☉	24-8	33-5	28-7	166	176	172
23	NW ³	— ⁰	S ²	8	10	8	8-7	1-1●	24-6	35-4	29-2	168	175	174
24	NW ⁴	NW ³	NW ¹	3	3	1	2-3		24-5	33-9	29-4	166	179	178
25	N ²	SE ¹	— ⁰	2	4	7	4-3		25-8	36-6	29-3	173	168	165
26	N ¹	NW ⁵	NW ⁴	10	10	8	9-3	1-0●	25-6	35-8	23-5	158	161	189
27	NW ³	NW ²	NW ²	2	6	5	4-3	ny. ●	26-5	35-6	30-9	169	174	192
28	NW ⁴	W ³	— ⁰	2	3	4	3-0		25-6	35-7	29-3	172	154	171
29	N ²	SE ¹	NW ²	4	10●	8	7-3	0-1●	25-8	34-1	27-6	166	168	172
30	N ¹	NE ¹	NW ¹	1	1	1	1-0		24-8	33-9	28-7	159	161	163
Közép	1-8	1-9	1-5'	4-5	5-0	5-2	4-9	56-6	70°25-0'	70°34-5'	70°28-6'	2-1154	2-1156	2-1163

A csapadékos napok száma 13, a viharosaké 1.

A szélirányok eloszlása: N NE E SE S SW W NW Szélcsend
23 13 7 8 3 1 2 27 6

Jelek magyarázatai: köd ☉, eső ●, hó ✖, jégeső ▲, dara △, égi háború ☉☉, villogás ☉☉, ónos eső ☉☉, harmat ☉☉, dér ☉☉, zuzmára √, ny. = csapadék nyoma, ☉☉☉ = szélvihar, N = észak, E = kelet, S = dél, W = nyugot.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.